

Доб. вид

ПРОЄКТ МЕТЕОРОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

ТЕРМІНИ, УХВАЛЕНІ В МЕТЕОРОЛОГ. СЕКЦІЇ
ІНСТИТУТУ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ МОВИ.

Упорядкував **І. СЕЛЕЦЬКИЙ.**

Відбитка в „Дек. Бюл. Укрм.“ за 1926, 27, 28 рр.

ПРОЄКТ МЕТЕОРОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

ТЕРМІНИ, УХВАЛЕНІ В МЕТЕОРОЛОГ. СЕКЦІЇ
ІНСТИТУТУ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ МОВИ.

Упорядкував **І. СЕЛЕЦЬКИЙ.**

Відбитка в „Дек. Бюл. Укрм.“ за 1926, 27, 28 рр.

Проект метеорологічної термінології.

Метеорологічна Секція Інст. Укр. Наукової Мови, що вже кілька місяців працює коло впорядкування метеор. термінології, вирішила, по згоді з Редакцією „Декадного Бюлетеня“, друкувати частками на сторінках Дек. Бюл. ухвалені вже слова, щоб усі зацікавлені, а насамперед працівники УМС, могли ознайомитись і подати свої зауваження, які ще можна було-б використати в остаточній редакції Словника. В останньому ці самі слова будуть уміщені також з німецьким перекладом, а при українських словах буде вказано джерела, звідки взято те чи це слово; далі буде український і німецький покажчик. У Дек. Бюл. ми маємо дати тільки російсько-український словник і не зазначаємо джерел. Після кожного російського слова друкується *курсивом* те українське його значіння, яке Секція *ухватила* до вжитку, як термін; українські слова, надруковані звичайним шрифтом, траплялись у літературі, але Секція вважає їх за гірші або менше придатні; деякі слова, вибрані з літератури, здавались такими невідомими, що Секція зовсім виключила їх навіть із матеріялів до Словника.

Друковані далі слова взагалі розміщені за абеткою, але деякі терміни, ще не опрацьовані, додаватимуться згодом.

Всякі зауваження з приводу термінології просимо направляти в Укрмет, упоряднику Мет. Словника І. Селецькому.

ПРОЄКТ МЕТЕОРОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.

А

Абсолютний—*абсолютний*, безглядний, безпоглядний.

Абсолютная влажность—*абсолютна вологість* (вохкість) (р. -кости).

Абсолютная высота—см. В абс.

Абсолютная температура — *абсолютна температура*.

Абсорпция ¹⁾ — *абсорпція*, всмоктування, вглитання, хлόνення, вбирання.

Абсцисса—*абсциса*.

Август—*серпень* (р. -ния).

Августовский—*серпневий*.

Автоматический—*автоматичний*, само(по)-рúшний.

Агркультура—*агрикультура*.

Агрономический—*агрономічний*.

Адиабата—*адіябата*.

Адиабатический—*адіябатичний*.

Адиабатически—*адіябатично*.

Адсорпция ¹⁾—*адсорпція*.

Азимут—*азимут* (р. -ту).

Азимутальный—*азимутний*, азимутальний.

Азот—*азот*, азот, душеньць, душень.

Азотистая кислота (HNO₂)—*азотиста кислота*.

Азотная кислота (HNO₃)—*азотова к.*

Айсберг—*айсберг*, льодова гора, крижина.

Акклиматизация — *акліматизація*, принатурує(ю)вання, пристосування до підсоння (клімату) чужої сторони.

Акклиматизировать, -ся—*акліматизувати*.

Аккумулировать—*акумулювати*.

Аккумулятор—*аккумулятор* (р. -ра).

Аккумуляция—*аккумуляція*, скúпчення.

Аккуратность—*акуратність*, ретельність.

Аккуратный—*акуратний*, ретельний.

Активирование—*активування*.

Активность—*активність* (р. -ности).

Активный—*активний*.

Активные лучи—*активнічне проміння*.

Актинометр—*актинометр* (р. -ра).

Актинометрический—*актинометричний*.

Актинометрия—*актинометрія*.

Актиноскоп—*актиноскоп* (р. -па).

Акустический—*акустичний*.

Альтиметр—*альтімeтp*, висотомір (р. -ра).

Аммиак (NH₃)—*амоніак* р. (-кú).

Амплитуда—*амплітуда*, різмах.

Анализ—*аналіза*, аналіз, розклад, розбір, рúзріб.

— Проба для анализа—*проба для аналізу*, зразок на аналіз.

Анализировать—*аналізувати*, розбирати, розкладати.

Аналитический — *аналітичний*, розкладовий.

Английская будка—*англійська будка*.

Анемограф—*анемограф* (р. -фа).

Анемометр—*анемометр* (р. -ра), вітромір, вітрячок.

Анеморумбограф — *анеморумбограф* (р. -фа).

Анемотахометр—*анемотахометр* (р. -ра).

Анероид—*анероїд*, голостеричний барометр, металевий барометр.

Аномалия—*аномалія*, збóчення, відхил від нóрми.

Аномальный—*аномальний*.

Аномальный—*анормальний*.

Антарктический—*антарктичний*.

Антигелий, антисоларный венец—см. Брокенский призрак.

Антипассат—*антипасат*.

Антициклон—*антициклон* (протикрúг).

Апериодический—*аперіодічний*.

Аппарат—*прилад*, прибор, пристрій, приладдя, апарат.

Апрель—*квітень* (р. -тня).

Апрельский—*квітневий*.

Аргон—*аргон* (р. -ну).

Ареометр—*ареометр*.

Арифметическое среднее — *аритметичне середнє*.

¹⁾ В російській літературі частіше пишуть абсорбция, адсорбция.

Арифмометр—*аритмометр*.
 Арктический—*арктичний*.
 Аспиратор—*аспіратор*.
 Аспирационный—*аспіраційний*.
 Аспирация—*аспірація*.
 Ассимиляция—*засвоєння, асиміляція*.
 Астрометеорология—*астрометеорологія*.
 Астрономический—*астрономічний*.
 Атмология—*атмологія*.
 Атиометр—*атиометр*.
 Атмосфера (см. также Воздух)—*атмосфера*.
 — Свободная атмосфера—*вільна атмосфера*.
 Атмосферный, -ический — *атмосферний, (атмосферичний, атмосферовий)*.
 Атмосферная вода—*водá водáдушна (не реком.)*.
 Атмосферное давление—*атмосферне тиснення, атмосферний тиск*.
 Атмосферные осадки—*опадн, атмосферні опадн, осадн, атмосферичні опадн, водáдушні опадн*.
 Атмосферология—*атмосферологія*.
 Атомнион—*атоміон*.
 Аэродинамика—*аеродинаміка*.
 Аэродинамический—*аеродинамічний*.
 Аэродинамическая труба—*аеродинамічна труба*.
 Аэролит—*аероліт*.
 Аэролог—*аеролог*.
 Аэрологический—*аерологічний*.
 Аэрология—*аерологія*.
 Аэронавигация—*аеронавігація*.
 Аэронавтика — *аеронавітика, повітре(о)-плавство, повітроплавба*.
 Аэростат—*аеростат, воздухоплав (не рек.)*.
 Аэростатика—*аеростатика*.
 Аэростатический—*аеростатичний*.

Б

Бабые лето—*бабине літо*.
 База (облака)—*база, підвалина, основа, спід*.
 Базис—*базис*.
 Бактерия—*бактерія*.
 Баланс—*баланс*.
 Баланс влаги=Водный баланс.
 Балл—*бал*.
 — п-балльная шкала—*п-балова скáля*.
 Баллон—*балон*.
 Баллон-зонд—*балон-зонд*.
 — Пилот-баллон—*пілот-балон*.

Баночка, стаканчик (для сушки образцов почвы)—*ба́ночка, слóбок, ум. слóбочок; бляшáнка, пúшка*.
 Бар—*бар* (р. -ра).
 Барабан (цилиндр)—*циліндр, барабáн*.
 Барашки—1) *баранці (СiСu)*; 2) *кúчерн* (на хвлях).
 Барическая волна—*барічна хвиля*.
 Барическая возвышенность—*барічне підвищення*.
 Барическая ложбина—*улогóвина барічна, ви́балок барічний*.
 Барическая область—*барічна область*.
 Барическая ось—*барічна вісь*.
 Барическая седловина—*сідловíна барічна, сідло барічне*.
 Барический (также см. барометрический)—*барічний*.
 Барический градиент—*барічний градієнт*.
 Барический отрог—*барічний виступ, -ний рiг, клин, віднога*.
 Барический рельеф—*барічний рельєф*.
 Барический склон—*барічний схил*.
 Барическое поле—*барічне поле*.
 Барограмма—*барогра́ма*.
 Барограф—*барогра́ф*.
 Барографический—*барографічний*.
 Барометр—*барометр*.
 Барометр металлический—*барометр металевий*.
 Барометр переносный—*барометр переносний*.
 Барометр сифонный—*барометр сифонний, сифоновий*.
 Барометр чашечный—*барометр чашковий*.
 Барометрический (см. также барический)—*барометричний*.
 Барометрическая депрессия—*депресія барометрична*.
 Барометрическая ступень—*барометричний ступінь*.
 Барометрический максимум—*барометричний максимум, звшка*.
 Барометрический минимум—*барометричний мінімум, зніжка*.
 Барометрическое давление—*барометричне тиснення, -ий тиск*.
 Бароскоп—*бароско́п*.
 Бассейн—*водóйма, водозбір, басейн, водоёмок, стóчише*.
 — Водосборный бассейн—*водозбір (р.-бору)*.
 Батарея (гальв.)—*батаре́я, батерія*.
 Батист—*батіст*.

Батистовый—*батистовий*.
 Батометр—*батометр*.
 Батометр длительного наполнения—*батометр протяжного наповнення*.
 Батометр мгновенного наполнения—*батометр раптового наповнення*.
 Батометр складной—*батометр складаний, складний*.
 Башниспидный—*вежуватий, вежастий* (вежувати хмарі).
 Башня—*башта, вѣжа*.
 Безведрие, -рица (см. Непогода).
 Безветрие—*тіша, безвітря, затішша*.
 Безводный—*безвідний, безводний, безводний*.
 Бездождие—*бездощів'я, суша, бездождля*.
 Бездождный—*бездошевий, сухой*.
 Безлесный—*безліс(н)ий, безлісовий*.
 Безлесье—*безліся*.
 Безоблачный, -но—*безхмарний, -но, безхмарний, -ро*.
 Белесоватый—*білястий*.
 Белесоватая пелена—*біляста запіна*.
 Берег—*бѣрег, бѣріг*.
 Берг вогнутый—*у(ві)гнутий бѣрег*;
 —выпуклый—*вігнутий бѣрег*.
 —заливаемый—*заліваний б*;
 —наносной—*напливий б*, нанесенный б.
 —нависший—*навислий б*;
 —обрывистый—*б. крутий, стрімкий*; звисник, крутобережья.
 —пойменный—*заплавний б*.
 —лесистый, покрытый лесом—*б. лісистий, укрітий лісом*.
 —размываемый—*розміваний б*.
 —С крутыми берегами—*крутобережний*.
 Береговой—*береговий, поберезный, надбережний*.
 —Береговая линия—*поберезна лінія, берегова лінія*.
 Беспаводочный—*безповинний*.
 Бесперывный, -но—*безупинний, безперестанний, безперевний, невпинний, -но*.
 Бесснежный—*безсніговий, несніжний, безсніжний* (безснігова місцевість, поря; несніжна зима).
 Бесснежье—*безсніжжя, голосніг*.
 Бессолнечный—*безсонячний, несонячний, без сонця*.
 Безформенный—*безформний, безформенный, незграбний*.

Бесцветный—*безбарвний, безколірний, безбарвний*.
 Биоклимат—*біоклімат*.
 Биоклиматический—*біокліматичний*.
 Биоклиматология—*біокліматологія*.
 Биофенология—*біофенологія*.
 Бифилья—*двойнитник, біфіляр*.
 Бифуркация рек—*біфуркація річок*.
 Блеск—*блиск, блиск, блиск*.
 Брать начало (о реке)—*зачинатися*.
 Блицарды—*блізарди, бліцарди*.
 Блуждающий огонек—*блудий огник, блудий вогник, блімавка*.
 Богатство гидрометрическое—*гідрометричне багатство*.
 Болд—*болід*.
 Болограф—*болограф*.
 Болометр—*болометр*.
 Болотистый—*болотяний, багністий, мочаруватий*.
 —Болотистая почва—*болотяний грунт*.
 Болотный—*болотяний, багняний*.
 Болото—*болото*; багно, гало (Волинь).
 —Болото осушенное—*осушене болото*.
 —Осушение болот—*осушення болот*.
 Бора—*боря*, нордост (у Новоросійську).
 Бриз—*бриза, вітер прибережний*.
 — Береговой бриз—*бриза, вітер прибережний*.
 Брокенский призрак—*брюкенський привид, антигелій*.
 Брызга—*бризка*.
 Будка—*будка*.
 Будка психометрическая—*психометрична будка*.
 Бур (для сверления почвы)—*свердло, свідер, штир, свѣрдел, сверло*.
 Буран—*буран*.
 Буровая скважина—*свердловіна, свідрова продушина* (відтулина, дучка; отвір свідровий, сверлена дуча, сверлена яма, сверлений отвір, верчена діра, бурова скважина, дюрова криниця).
 Бурный—*бурний, бурхливий*, (вітер) *буйний, хуртовинний, нагальний, навальний*.
 Буря—*буря, хуртовина, штурма*), бирса, борва, борвий, хурдига, шаркан.
 —Глаз бури—*око бурі, око хуртовини*.
 —Буря магнитная—д. М. б.
 —Буря пыльная—*пиліва буря, курява*.
 —Буря снежная—д. Метель.
 —Буря с дождем или мокрым снегом—*хвіща, хвижа*.

—Сильная буря—*велика б'ура*, (на морі) *велика хвіля*.
 —Поднимается буря—*на бурю заносит-ся*, н. б. *кладється*.
 Буссоль—*бусоля*.
 Буто́н, цветочная почка—*пуп'янок*, *пуп'яшок*.
 Бухта—*бухта*.
 Быстрина (реки)—*би́стра*, *бистриня*.
 Быстрый поток—*би́стрень*, *би́стриця*.

В

Вал, волна—*вал*.
 Варианта—*варіянта*.
 Вариометр—*варіометр*.
 Введение (напр., инструмента)—*запровадження*, *впровадження*.
 Введение поправок—*запровадження поправок*, *заведення*, *введення п.*
 Vegetационный—*вегетацийний*.
 Vegetация—*вегетація*.
 Vegetационный период—*вегетацийний період*.
 —Период вегетационного роста—*період вегетацийного росту*.
 Ведреный—д. *Погожий*.
 Вековой—*віковий*.
 Вектор—*вектор* (р. -ра).
 Величина—*величина*, *вартість*, *розмір*, *міра*, *великість*, *величинь*, *більшність*.
 Венец—*вінець* (р. -нці); *двір* (у сонця, місяця), *соя*.
 —Венцы около светила—*вінці коло світла*.
 В. вокруг солнца, луны—*в. коло сонця*, *в. к. місяця*.
 Вентилировать—*вентилювати*.
 Вентилируемая будка—*будка з вентиляцією*.
 Вентилятор—*вентилятор* (р. -ра).
 Вентиляция—*вентиляція*.
 Верность—*вірність*, *правильність*, *прайдивість*, *справедливість*, *згідність*, *певність* (р. -ости), *певнота*.
 Верный—*вірний*, *правильний*, *певний*, *справедливий*, *правдивий*, *непохибний*, *непомийний*.
 Вероятность—*імовірність* (р. -ности).
 Вероятный—*імовірний*.
 Вероятная расходимость—*імовірна розбіжність*.
 Вертеть, -ся—*крутити*, -ся; *вертати*, *повертати*, -ся.
 Вертикаль промерная—*вертикаля вимірна*.
 —скоростная— *швидкісна*.

Вертикально—*вертикально*, *сторч*; *прямо*, *прямовисно*, *простовисно*, *насторч*, *сторчакá*, *шторцом*, *рубом*, *відрубом*, *стрімко*.
 Вертикальность—*вертикальність*, *сторчовість*; *стрімкість*, *простовисність*, *простопадність*.
 Вертикальный—*вертикальний*, *сторчовий*; *простовисний*, *прямовисний*, *простопадний*, *простона́лий*, *доземний*, *прямний*, *прямовий*, *увислий*.
 Вертунка (гидром., анемометрич.)—*гідрометричний* (або *анемометричний*) *млинóк*.
 Верхний—*в'єрхній*, *горішній*.
 —Верхний край сосуда (нпр. лождемера)—*вінця* (р. -нець).
 —Верхний слой земли—*в'єрхній шар землі*; *верхняк*; *пов'єрхній* (-ховний) *шар землі*.
 —Верхние слои атмосферы—*горішні шари атмосфери*.
 —Верхний уровень—*горішній (в'єрхній) рівень*.
 Верховье—*верхів'я* (р. -я), *верхоріччя*.
 Вершинное значение—*вершковá* (в'єрхня) *вартість*.
 Вес—*вага*.
 Весенний—*весняний*; *весі(є)нний*, *веснєнний*.
 —Ранний весенний—*провесняний*.
 —Весенний мороз—*весняний мороз*; *обимки*.
 Весить (иметь вес)—*іважити*.
 Весна—*весна*.
 —Начало весны, ранняя весна—*прóвесна*, *прóвесе(і)нь*.
 —Весна в разгаре—*в. в розп'євні*.
 —Весною (-ой)—*на весні*; *весно́ю*.
 —Ранней весной—*на прóвесні*.
 —Поздней весной—*пізньої весні*; *у пізню весну*.
 Весовой—*ваговий*.
 Вести, производить—*провадити*, *вєсти* (спостереження).
 Весы—*терезі*. *Весы Ллойдовы*—*Лл'єйдові терезі* (Л-ва *вага*).
 Ветвится—*галужитися*; *вітлітися*, *гільчїтися*.
 Ветвление—*галуження*.
 Ветер—*вітер* (р. -тру).
 —Система ветров—*система вітрів*; *вітрова система*.
 —Сила ветра по шкале Бофорта—*сила вітру за Бофортовою шкалою*:

0—тихо, штиль—*тіша*;
 1—тихий ветер—*тіхий вітер*;
 2—легкий—*легкий*;
 3—слабкий—*слабкий*;
 4—умеренный—*помірний*;
 5—свежий—*свіжий*;
 6—сильный—*сильний*;
 7—крепкий—*погужий*;
 8—очень крепкий—*буійний*;
 9—шторм—*штурм*;
 10—сильн. шторм—*дужий штурм*;
 11—жестокий шт.—*лютий штурм*;
 12—ураган—*ураган*.
 —Горный ветер (дующий с горы)—*згірний вітер*.
 —Долинный ветер (из долины)—*долінний вітер*.
 —Переменный ветер—*змінний вітер*; перемінний в.
 —Попеременный в.—*наперемінний в.*
 —Порывистый в.—*рвачкий в.*
 —Резкий в.—*гострий в.*; шкульний в.
 —Сухой в., сухой—*суховій*, суховія
 —К ветру (к усилению ветра)—*на вітер*.
 —Во время ветра—*під вітер*.
 —По вітру—*за вітром*.
 —Ветер поднимается (поднялся)—*вітер здіймається* (знявся, схопився), зривається (*зірвався*); в. рушається (рушився).
 —В. усиливается—*в. дужає*; в. більше.
 —Ветром снести—*знести вітром*.
 Ветерок—*вітерець* (р. -ця), *вітрець* (р. -ця).
 —Легкий в.—*тиховій* (р. -ія); *легіт* (р. -оту).
 Ветренеть—*розвітруватися*; вітріти.
 Ветрено—*вітряно*.
 —Стало ветрено—*розвітрилося*.
 Ветренность (климата)—*вітряність*.
 Ветренный—*вітряний*; вітровий.
 Ветромер—*вітромір*.
 Ветромерный—*вітромірний*.
 Ветроотметчик—*вітрознічник*.
 Ветрораздел—*вітроділ* (р. -лу).
 Ветрораздельный—*вітродільний*, вітроподільний.
 Вечер—*вечір* (р. -чора й -чера).
 —К вечеру, под вечер—*над вечір*; надвечорі, перед вечір, проти вечора, напідвечір.
 Вечерний—*вечірній*; вечеровий.
 —Вечерне сумерки—*смеркання*, *прісмерк*; смерк, сумрак.
 —Вечерняя заря—*вечірня заграва*; зоря.

Взойти—*зійти*.
 Взрыв—*вібух* (р. -ху).
 Взрываться, взорваться—*вибухати*, *вибухнути*.
 Взрывной (звук, волна)—*вибухний*, вибуховий.
 Вибрация—*вібрація*, дрижання.
 Вибрировать—*вібрувати*, дрижати.
 Вид (=сорт, род)—*вид* (р. -ду), *рід* (р. роду); *підміна*, порода.
 Вид (=образ, форма)—*вігляд*, *взір*.
 —В виде—*на взір*.
 —Принимать какой-н. вид—*набирати якогось вігляду*.
 Виды на урожай—*сподіванки на врожай*.
 Видимость—*видімість*, *відність*, *ясність*.
 Видимый—*видимий*, *відний*, *позірний*, *сповидний*.
 Визирный—*візуальний*; *націльний*.
 Визировать—*візувати*.
 Визуальный—*візуальний*.
 Винт исправительный (поправочный)—*віправочна шруб(к)а*, *корекціяна шруба*.
 Винт установочный—*установна шруба*.
 Винтообразный — *шрубуватий*; *шрубчастий*, *гвинтуватий*.
 Вихревой—*вихровий*.
 Вихревое движение—*вихровий рух*.
 —Вихревая деятельность—*вихрова діяльність*.
 Вечером—*увечері* (вв-).
 Вешний=Весенний.
 Веять, дуть—*віяти*, *дути*.
 Взаимодействие — *взаємодіяння*, *взаємне діяння*, *взаємодія*, *діяство*, *чінність*.
 Взаимоотношение — *взаємини*, *взаємвідносини*; *обопільні відносини* (стосунки), *взаємне відношення*, *взаємвідношення*.
 Взвешенные частицы—*повіслі частинки*.
 —Во взвешенном состоянии—*в повіслому стані*.
 Взвешивание—*важення*, *зважування*.
 Взвешивать, -ссить — *важити*, *зв-*; *вважувати*; (повторно или много предметов) *переважувати*, *-жити*.
 Взволновать (воду)—*схвилювати*, *розхвилювати*, *збурити*.
 Взмутить—*скаламутити*; *збити*.
 Взмучивание—*скаламучення*, *зак-*.
 Взмучивание — *скаламучування*, *скаламучення*.
 —Вихревая система—*вихрова система*.

- Вихреобразование — *утворення вихрів; вихротворення.*
 Вихрять, -ся—*вих(о)рити, -ся.*
 Вихрь—*вихор* (р. -хру, -хра, -хора).
 —Вихрь движущийся—*вихор рухомий.*
 —В. стационарный—*в. стаціонарний.*
 —В. восходящий—*догiрний в.*
 —В. нисходящий—*додiльний в.*
 Вихрь атмосферный—*атмосферний вихор.*
 —Вихрь с вертикальной осью—*вихор з вертикальною віссю.*
 —Вихрь с горизонтальной осью—*вихор з горизонтальною віссю.*
 —Вихрь циклонический—*циклонічний вихор.*
 —Вихрь элементарный—*елементарний вихор.*
 —Ось вихря—*вихрова вісь.*
 Влага—*волога.*
 Влагодность—*воломісткість; вологомісткість, вологоємність.*
 Влагодносный—*водоносний.*
 Влагодоборот—*Воды круговорот.*
 Влагоднеть—*вологнути.*
 Влагодно—*вогко; повогко, вильготно.*
 Влагодность—*вогкість (вохкість, р. -кости); вологість, вильгість.*
 —Вл. воздуха, почвы—*вогкість повітря, ґрунту.*
 —Вл. абсолютная д. Абс. вл.
 —Вл. относительная—*вогкість відносна, релятивна, зглядна.*
 Влагодный—*вогкий (вохкий), вологий, вильгитый, вильгитный.*
 —Делать влагодным—*воложити, зволожувати, одволожувати.*
 —Делаться влагодным—*Влагоднеть.*
 Влечение наносов по дну—*волочіння намулів по дну.*
 Вливаться, впадать—*вливатися, впадати.*
 Влияние—*вплив* (р. -ву).
 —Вл. местное—*місцевий вплив; локальний в.*
 Влагодпический—*позатропічний.*
 Внешний—*зовнішній; сторінний.*
 Вогнутый—*угнутий, вгнутий, увгнутий.*
 Вода жидкая—*вода течивна.*
 —Вода грунтовая, почвенная—*грунтова вода.*
 —Вода дистиллированная—*дестильована вода, перэгнана в.*
 —Вода дождевая—*вода дошова, дощівка.*
 —Вода подпочвенная—*підгрунтова вода; підшкурна в.*
 —Вода пресная—*солодка вода, прісна в.*
 —Вода проточная—*текуча вода; бжуча в.; самотока.*
 —Вода речная—*річна вода, річкова в.*
 —Вода поверх льда—*вода по-верх льоду, полій* (р. -ія).
 —Вода полая, половодье—*водопілля.*
 —Вода залила (покрыла)—*вода поняла, водою поняло.*
 —Стояние воды—*водостій, водостан.*
 —Уровень воды—*рівень* (р. -вня) *воді.*
 —Низкий уровень—*низький рівень.*
 —Малая вода (низкое стояние в.)—*низький водостій.*
 —Высокая, полная вода (в море)—*високий волостій.*
 —Средняя вода—*середній водостій.*
 —Средний уровень воды—*середній рівень воді.*
 —Вода стогная—*нетеча, нетеч, нетечина, стояча вода, водостій, мертвотид.*
 —Воды круговорот—*кругобіг воді, обіг воді.*
 —Воды недостаток—*Безводье.*
 Водный—*водний, вогняний.*
 —Водный баланс—*водний баланс.*
 —Водная оболочка (земли), гидросфера—*водяна оболонка.*
 —Водное хозяйство—*водне господарство.*
 Водовместимость, водосмкость, влагодность—*водоємність, водомісткість.*
 Водоворот—*вир, нурт, крутїж.*
 Водоворотный—*вировий, нуртовий.*
 Водоем—*Бассейн.*
 Водоемкий—*водоємний, водовмісткий.*
 Водоемный пост речный—*водомірний пост рейковий.*
 —свайный—*пальовий.*
 —уклонный—*похилівий.*
 Водоемная рейка—*водомірна рейка.*
 Водоемность (реки)—*водоемність, вододійність.*
 Водоемный—*водоемний, вододійний.*
 Водоемиліе—*повноводність.*
 Водоемиліная река—*повноводна річка.*
 Водоепад—*водоспад.*
 Водоеполье—*Половодье.*
 Водоепроницаемый—*водоепронікливий.*
 Водоераздел—*вододіл* (р. -лу), *водоемежя, розтїчка* (р.-чя).
 Водоераздельная линия—*вододільна лінія.*
 Водоерод (H)—*водень* (р. -дно).
 Водоеродная атмосфера—*воденева атмосфера.*
 Водоеродный термометр—*водневий термометр.*

Водослип—*перелів*; в. полный, совершенный, затопленный—*перелів затоплений*.
 Водосток—*водозбіг*.
 Водяной—*водяній*.
 —Водяной коллектор, собиратель—*водяний колектор*.
 —Водяной пар—*водяня пара*, водна пара.
 Военная метеорология—*воєнна метеорологія*.
 Возврат (холода, тепла)—*поворот холоду, návорот х.*, повернення х.
 Возвышенных мест климат—*височинний клімат*.
 Воздействие=Влияние
 Воздух—*повітря*, воздух.
 Воздухоплавание—*повітроплавство*.
 Воздухоплаватель—*повітроплавець, аеронавт*.
 Воздухоплавательный — *повітроплавний, аеронавтичний*.
 Воздушный—*повітряний*.
 —Воздушный дождь—*повітропад*.
 —Воздушная волна—*повітряна хвиля*.
 —Воздушная оболочка—*повітряна оболочка*.
 —Воздушное течение—*повітряна течія*.
 Возмущающий фактор—*зрушний, збурний чинник*.
 Возмущение—*зрушення, збурення; пертурбація*.
 Возникновение—*виникнення*.
 Возрастание—*зростання*.
 Возрастать, -сти—*зростати, -сті*.
 Волна—*хвиля*.
 —Волна световая—*світляна хвиля*.
 —Волна плоская—*хвиля плеската*; фляя плоска (Гал.).
 —Волна поступательная—*хвиля поступна*.
 —Волна стоячая—*хвиля стояча*.
 —Волна тепла (тепловая в.)—*хвиля тепла, теплова хвиля*.
 —Волна холода (холодная в.)—*хвиля холоду, холодна хвиля*.
 —Волны гребень—*гребінь хв.*, вершок хв.
 Волнение—*хвилювання*.
 Волнистый—*хвилястий*, хвилюватий.
 —Волнистые облака—*хвилясті хмари*.
 Волновать—*хвилювати, збивати хвилю, бурити, збурювати*.
 Волноваться, бежать волнами, расходиться волн.—*хвилювати* (хвилює річка), бурвати, грати.
 Волнообразный=Волнистый.
 Волонистое строение—*волокнувата будова, волокниста б.*

Волосной (капиллярный)—*капілярний*, волосный, волоскуватий.
 Волосной гигрометр—*волосяний гігрометр*; волосный гигрометр.
 Волосность—*капілярність*, волосність.
 «Воробьиная» ночь—*горобіна ніч*.
 Воронка—*лійка*.
 Воронкообразный—*лійкуватий*.
 Воспринимать—*сприймати*; почувати.
 Восток (Е)—*схід (р. схід)*.
 —К востоку—*на схід*.
 —Востоко-северо-восток (ENE)—*схід-північ-схід*; східно-північний схід.
 —Востоко-северо-восточный — *схід-північ-східній*; східно-північно-східній.
 —Востоко-юго-восток (ESE) — *схід-південь-схід*; східно-південний схід.
 —Востоко-юго-восточный — *схід-південь-східній*; східно-південно-східній,
 Восточный—*східній*.
 Восход—*схід*; с восходом солнца—*при сході сонця*.
 Восходит—*сходити* (зіходити).
 Восходящее течение, -щий ток—*догірна течія*, течія (сторчова) вгору.
 Восхождение (на гору)—*підняття* (на гору), *схід*.
 Впадать=Вливаться.
 Впадение—*впадіння* (впадіння), *вливання* (влиття), *впад*.
 Впадина—*западина, улоговина*, *падь*, *падина*.
 Впитывание—*вбирання*, *всмоктування*.
 Впитывать—*вбирати*, *всмоктувати*.
 Вращение ветра—*повертання вітру*.
 —Вращение земли (вокруг ее оси)—*обертання землі*.
 —Ось вращения—*вісь обертання*, *оборотова вісь*.
 —Сфероид вращения — *оборотовий сфероїд*.
 Вредитель—*шкідник*, *шкодник*.
 Временный сток—*тимчасовий збіг*.
 Время—*час*, *пора*, *година*.
 —Время года—*пора року*; *сезон*.
 Время года фенологическое—*фенологічне на пора року*.
 —Преддверие весны—*пробвесна*.
 —Полувесна—*перша половина весні*.
 —Разгар весны—*друга половина весни*.
 —Раннее лето—*перша половина літа*.
 —Полное лето—*друга половина літа*.
 —Ранняя осень—*перша половина осеня*, *рання осінь*, *початок осеня*.

—Поздняя осень—*друга половина осени*.
 Время гражданское—*цивільний час*, горо-
 жанський час.
 Время истинное солнечное—*справжній*
соняцевий час, дійсний сонячний час.
 —среднее солнечное—*середній соняцевий*
 (-нячний) час.
 —местное—*місцевий час*.
 —поясное—*поясний час*.
 —среднее—*середній час*.
 —Определение времени — 1) *визначення*
часу; 2) *означення часу*.
 —Промежуток времени—*протяг часу*, *ін-*
терв'ял часу.
 —Течение времени—*упливів часу*.
 —Уравнение времени—*рівняння часу*.
 Всасывание = Впитывание.
 Всасывать(ся)=Впитывать(ся).
 Вселенная—*всесвіт*, світ.
 Всемирный—*всесвітній*, світовий.
 Всплытие донного льда — *випливання*
донного льоду.
 Вспучивание—*випінання*.
 Встряхивание—*струс*, *струшування*, *стру-*
сіння.
 Встряхивать, -хнуть, — *струшувати*, *стру-*
сінти.
 Выходить=Восходить.
 Выходы — *сходи*; (первые ростки) *про-*
ріст, р. -росту; (озимей)—*вруна*, *руна*
 (мн. р.—н).
 Втекать—*вліватися*, *втікати*.
 Вторичный—*другорядовий*, *другоступне-*
вий, *другостатний*, *секундарний*.
 Втягивание—*втягання*, *вбірання*.
 Втягивать, -хнуть—*втягати*, *-гті*; *вбірати*,
ввібрати.
 Вулкан—*вулкан*.
 Вулканический—*вулканічний*.
 —Вулканическая пыль — *вулканічний пі-*
рох.
 Выверка—*вивір'яння*.
 Выверять, -рить—*вивіряти*, *вивірити*.
 Вывод (из наблюдений)—*вивід*, р. *віводу*.
 Выводить, -вести—*виводити*, *вівести*.
 Выгнутость—*вігнутість*.
 Выгнутый—*вігнутий*.
 Выдаваться, выступать—*виставлятися*, *ви-*
ступати; *виста(в)ати*, *стреміти*, *випіна-*
тися.
 Выдающийся (предмет)—*випнутий*, *виста-*
лий, *висунутий*, *віткнутий*, *виступлений*.
 Выделение влаги в капли—*виділення воді*
краплянами.
 —Выделение (осадков) — *виділення* (опа-

дів), *виділ*, *видічення*, *вив'язування*.
 —Выделение пара = Испарение.
 —Выделение тепла = Излучение тепла.
 Выделять, -лить; -ся—*виділяти*, *виділити*,
ся; *вилучати*, *-чити*, *вив'язувати*, *-зати*,
відокремлювати, *-знити*, *-ся*.
 —Выделять пар—*парувати* (вода *парує*).
 Выдувание—*вудування*, *видимання*.
 Выдувать, -уть—*вудувати*, *вудити*, *види-*
мати.
 Выжимание (растений из земли), -ть—*ви-*
пір'яння, *-ти*.
 Вызывать, -звать (о причине явления)—
виклика́ти.
 Выкрашенный (в белый цвет)—*пофарбо-*
ваний, *помальбований* (у біле).
 Вымоина—*водорій*, р. *ію*.
 Выпадать, выпасть—*випадати*, *випасти*,
па́дати, *впа́сти*.
 Выпадение (осадков)—*випадання*, *випа-*
діння, *випад*.
 —Выпадение дождя—*випадання дощу*.
 Выполнять (наполнять)—*виповняти*.
 Выпуклость—*опуклість*, *випнутість*.
 Выпуклый—*опуклий*, *вігнутий*.
 Выпуск, -канье (пилот-баллона)—*пуск*, *ви-*
пуск, *-кання*.
 Выпускать, -стить—*пускати*, *пустити*, *ви-*
пускати, *-стити*.
 Выравнивание, -ать (ся)—*вирівнювання*,
-ти, *-ся*; *зрівняння*, *вирівняння*.
 Выражать, -ся—*означати*, *визначати*, *-ся*.
 Высокий—*високий*.
 —Высокие облака—*високі хмари*.
 —Высокая вода—*см. Вода высокая*.
 Высокогорный—*високогірський*, *високо-*
гор'яний.
 Высоко-кучевые } *см. Облака*
 Высоко-слоистые }
 Высота—*висота*, *височина*.
 —Климат высот=Возвышенных мест кли-
 мат.
 —Высота абсолютная—*абсолютна висота*,
висота над рівнем моря (н. р. м.).
 Высотная ступень (к.-н. элемента)—*ви-*
сотний ступінь, *ступінь висоти*.
 Высотограф—*висотограф*.
 Высотомер=Альтиметр.
 Высушивание, -вать—*висушування*, *-вати*.
 Высыхание, -ать—*висихання*, *-ати*.
 Вытекать (о реке)—*втікати*, *випливати*.
 Вытеснение—*витіснення*, *витискання*, *ві-*
тиск.
 Вытеснять—*витискати*.
 Вытравлять—*витравляти*; *травити*; *вида-*
ти.

Вытяжной (гео)термометр — *втяжний (гео)термометр*.
 Выход ключей — *криничище*.
 Вычерненный — *почернений*.
 Выше 0° (температура) — *вище нуля*.
 Вышка — *вѣжа* (нпр. для анемометра).

Г

Газ — *газ*, р. -зу.
 Газовый — *газовий*.
 Газовый термометр — *газовий термометр*.
 Газон — *дѣрник, моріг, газон*.
 Газообмен — *виміна газів, газообмінна, газозвміна*.
 Газообразный — *газуватий; газовий*.
 Гало — *галб* (см. Круги около солнца и луны).
 Гало большое — *велике галб, -кий круг*.
 Гало малое — *малѣ галб, малій круг*.
 Гало эллиптическое — *еліптичне гало*.
 Гальванометр — *гальванометр, гальваномір*.
 Галька (речная) — *ринь* (ж. р.), галька
 Гармонический анализ — *гармонічна аналіза*.
 Гармоническое колебание — *гармонічне коливання*.
 Гарь — *горіле* (р. -лого).
 Гейзер — *гѣйзер* (р. -ра).
 Гексагональная система — *гексагональна систѣма*.
 Гелий — *гелій* (р. -ію).
 Гелиограмма — *геліограма*.
 Гелиограф — *геліограф*.
 Гелиографический — *геліографічний*.
 Гемисферический — *гемісферічний, півкульний*.
 Географический — *географічний*.
 Геодинамика — *геодинаміка*.
 Геодинамический — *геодинамічний*.
 Геойд — *гебід* (р. -да).
 Геоизотерма — *геоізотерма, ізогоетерма*.
 Геокороний — *геокороній* (р. -ію).
 Геологический — *геологічний*.
 Геология — *геологія*.
 Геометрический — *геометрічний*.
 Геопотенциал — *геопотенціал*.
 Геотермический градиент — *градус — геотермічний градієнт*.
 Геотермометр = Почвенный термометр.
 Геофизик — *геофізик*.
 Геофизика — *геофізика*.
 Геофизический — *геофізичний*.
 Герметически, -кий — *герметічно, -ний; щільно, -ний*.
 Гигиенический — *гігієнічний*.
 Гигрограмма — *гігрограма*.
 Гигрограф — *гігрограф* (р. -фа).
 Гигрографический — *гігрографічний*.
 Гигрозоплета — *гігроізоплѣта*.
 Гигрометр — *гігробетр* (р. -ра).
 Гигрометрический — *гігрометрічний*.
 Гигрометрия — *гігromетрія*.
 Гигроскоп — *гігроскоп*.
 Гигроскопический, -чность — *гігроскопічний, -чність*.
 Гидравлика — *гідравліка*.
 Гидравлический — *гідравлічний*.
 Гидрогеология, -гический — *гідрогелогія, -гічний*.
 Гидрографический, -фия — *гідрографічний; -афія*.
 Гидродинамика, -мический — *гідродинаміка, -мічний*.
 Гидроизотерма — *гідроізотерма*.
 Гидроклиматический — *гідрокліматічний*.
 Гидрологический — *гідрологічний*.
 Гидрология — *гідрологія*.
 Гидрометеор — *гідрометеор*.
 Гидрометеорологический, -гии — *гідрометеорологічний, -гія*.
 Гидрометрический — *гідрометрічний*.
 Гидрометрия — *гідрометрія*.
 Гидростатика; -ический — *гідростатика; ічний*.
 Гидросфера — *гідросфера*.
 Гидротехника; -ический — *гідротехніка; -ічний*.
 Гильза (у почв. термом.) — *гільза*.
 Гипотеза — *гіпѣтеза, припущення*.
 Гипотетический — *гіпотетічний, припущенний*.
 Гипсометрический, -ия — *гіпсометрічний, -рія*.
 Гипсометрический термометр = Г. кипя-
 тильник = Гипсотермометр — *гіпсотермометр, термометр кипіння*.
 Гирло (устье) — *гірло*.
 Гирька, гиря (у весов) — *важѣк* (р. -жкѣ),
 тягарѣць (р. -рцѣ),
 Гирька отвеса — *тягарѣць* (р. -рцѣ) *важѣк*.
 Глаз бури см. Бури глаз.
 Глазом простым (невооруженным) видеть — *бачити на просте око*.
 Глазомерно, на глаз — *на око, як оком змїряти*.
 Глетчер — *льодовік, льодовець* (р. івця).
 Глетчерный — *льодовиковий, льодівцевий*.

- Глубина—глибина, гліб (р. -бу); глибінь, глибочінь.
 Глубинный—глибинний.
 Глубиномер—глибомір.
 Глубокий—глибокий. Гл. снег—глибокий сніг, завалий сніг.
 Глубокое место (в реке)—глибінь (ж. р.), плес.
 Глубоководный—глибоководний.
 Глыба (льда, снега)—бріла, грудя.
 Гномон—гномон, тінемір.
 Год—рік (р. року); год.
 Годя время—см. Время года.
 Годовой, годичный—роковий, річний.
 Головка (у винта, у Ассмана)—головка, (у термометра)—шляпочка.
 Гололедица—ожеледь (ж. р.); ожеледица.
 Голосферический—голосферичний.
 Голубой—блакитний.
 Голубой цвет неба—небєсна блакить.
 Гомобронта—гомобронта.
 Гомосейста—гомосейста.
 Гора—горя.
 Гора ледяная = Айсберг.
 Горение Альп—жаріння Альпі.
 Горизонт—обрїї (р. -рію), горизонт.
 —Поднятие горизонта—підвищення, піднесення горизонту.
 —Понижение горизонта—зніження горизонту.
 Горизонт реки—рівень (р. -вня) річки.
 Горизонт беспаводочный—безповінний рівень.
 Горизонт наивысших вод—рівень найвищих вод.
 —высоких вод—рівень високих вод.
 —средних вод—рівень середніх вод.
 —низких вод—рівень низьких вод.
 —наинизших вод—найнижчих вод.
 —условный—умовний.
 —рабочий—рівень робочий.
 —меженный—рівень межний.
 —ледостава—льодоставний.
 —ледоходный—рівень льодоплавний.
 —подпертый—рівень підпертий.
 Горизонталь—горизонтяля, ізогїса, позєміна.
 Горизонтально—горизонтально, позємо.
 Горизонтальность—горизонтальність, позємість.
 Горизонтальный—горизонтальний, позємий
 —Горизонтальная сила, -ное напряже-
 ние—горизонтальна сила.
- Гористый—горяний.
 Горный—гірський.
 —Горная станция—гірська станція.
 Горы—горы, верховїна.
 Горячий—гарячий.
 Господство, преобладание (напр., ветров изв. направл.)—панування.
 Господствовать—панувати.
 Господствующий, преобладающий—переважний, пануючий.
 Грабелный (нефоскоп)—грабєльний.
 Гравий—нїрїнок, жорствя; покритий гравієм—ріністий.
 Град—град (р. -ду).
 Градиент—градїєнт.
 —вертикальный—вертикальний градїєнт.
 Градина—градїна.
 Градобитие, -бой—градобїї (р. -бюю), градобиття.
 Градовой—градовий.
 Градовая башня—градова вєжа.
 Градовая туча—градова хмєра.
 Градуирование, -ыка—подїяння (на градуси), градуювання, розмірїння, рювання; (геїограф)—тарування.
 Градуировать—подїяти (на градуси), градуювати, розмірювати; (геїографіи)—тарувати.
 Градус—градус.
 Градусный—градусний.
 Гражданские сумерки—цивільний приємерк.
 Гражданское время см. Время.
 Граница—межя, границя.
 Граница вечных снегов, снеговая линия—снігова лінія.
 График—графїк.
 Графический—графїчний.
 Гребень грозовой—грозовий кїмір.
 Гребень давления—гребєнь тїснення.
 Гребневидные (образные) изобары—гребєнювати ізобари.
 Греть—грєміти (-мїть), грїміти.
 Греть—грїти.
 Гривовидный—грїбуватий.
 Гроза—грозя.
 —близкая—грозя близька.
 —далская—грозя далєка.
 Гроза всю ночь (грозовая ночь) = Воробьяная ночь.
 Гроз очаг—огнінь гроз.
 Гроздевидная поверхность—гронїста по-
 вєрхня.

Грозовой—*грозовий*.
 Грозовой дождь—*грозовий дощ* (р. -ного дощу).
 Грозовой нос—*грозовий ніс* (р. носа).
 Грозовая туча—*грозова хмара*.
 Грозоотметчик—*грозозніачник*.
 Гром—*грім* (р. грóму).
 Громовой—*громовий*.
 Громовой камень, флюгерит, гр. стрела—*громова стрілка, «чортів палець»*.
 Громоотвод—*громовідхілювач, громозвід*.
 Грохот (раскаты) грома—*гуркіт грóму* (р. -коту...).
 Грохотать (о гrome)—*гуркотіти, -тати*.
 Грунт—*грунт*.
 Грунтовая вода см. Вода гр.
 Грунтовой лед—*грунтового лід*.
 Гряда—*пасмо* (гірське).
 Грязнить, загрязнять—*брудніти, занечишати*.
 Грязный—*брудний, нечистий*.
 Грязь (нечистота, напр., в приборе)—*бруд* (р. -ду).
 Грязь (на земле)—*грязь*.
 Грязь замерзшая или засохшая комьями—*грúддя, грудкі*.
 Гудение, гудеть—*гудіння, густі* (дрóти гудуть).
 Густой (о дожде) = Обильный.

Д

Давать течь—*протікати* (дощомір протікає).
 Давить—*тіснути, давити*.
 Давление (нпр., атмосферное)—*тіснення, тиск*.
 Давление (одностороннее, нпр., ветра)—*натиск, тиск*, (р. -ку).
 Давление парциальное—*парціяльне тіснення*.
 Дальность видения, зрения—*далекість зору*.
 Данное (числовое)—*дане* (р. -ного), фактівка (?).
 Данное место—*певне місце, дане місце*.
 Дата—*дата*.
 Датировать—*датовати*.
 Двигать—*рухати, рушати*.
 Двигаться, двинуться—*рухатися, рушати, рушити, пособуватися, посуватися*, (лід рушив).
 Движение—*рух* (р. -ху).
 —равномерное—*рівномірний рух*.

—поступательное—*поступовий рух*.
 —вращательное—*оборотовий рух*.
 —ламинарное—*лямінарний рух*.
 —турбулентное—*турбулентний рух*.
 Действие—*діяння, дія*.
 Действовать (пронзв. влияние)—*діяти, впливати*.
 Действовать (= работать, о приборе)—*працювати, робити*.
 Декабрь—*грúдень*.
 Декада—*декада*; -дный—*дний*.
 Деклинатор—*декліна́тор*.
 Делать(ся) влажным—см. Вл. д.
 Деление—*поділя, ділення*; (черта на шкале) *поділка*.
 Делить, -ся—*ділити, -ся, поділяти, -ся*.
 Дельта—*дельта*.
 Денудация, -ционный—*денуда́ція, -ційний*.
 День—*день* (р. дня).
 Депрессионный, -ионный—*депресі́вний* (тип погоди), *депресі́йний* (фронт).
 Депрессия—*депресія*.
 Дери—*дернік*.
 Дестилированная вода—см. Вода д.
 Дестильация—*дестильа́ція*.
 Дефект—*дефе́кт* (р. -ту), *хиба*.
 Дефицит влажный = Недостаток насыщения.
 Деформация, -мировать(ся)—*деформа́ція, -мува́ти(ся)*.
 Дешифрирование, -фровка, -фрировать = Расшифр...
 Деятель, фактор—*чінник* (р. -ка).
 Деятельность—*діяльність* (р. -ности).
 Деятельный слой—*діяльний шар* (р. -ру).
 Диаграмма—*діягра́ма*.
 Диатермический—*діатермі́чний*; -чность—*чність*.
 Диафанометр—*діяфанометр* (р. -ра).
 Динамика, -ический—*дина́міка, -мічний*.
 Динамометр—*динамометр, силомір* (р. -ра).
 Диск—*кружа́ло, диск* (р. -ку).
 Дислокация—*дислока́ція*.
 Дисперсия—*дисперсія*, розсіяння, розщеплення (світла).
 Дифференциальный—*дифференціа́льний*.
 Дифракционный спектр—*дифракці́йний спектр*.
 Дифракция—*дифра́кція*.
 Диффузионный—*дифузійний*, просякальний.
 Диффузия—*дифу́зія*, просякання.
 Диффузный—*дифу́зний*.

Диффундировать — *дифундувати*, просякати.
 Диэлектрик, -ический—*діелектрик, -ичний*.
 Длина—*довжина*.
 Длительный, -ность—*затяжний, -ність*.
 Дневник (погоды, природы)—*щоденник* (погоди, природи).
 Дневной—*дennий*. Дневной ход = Суточный ход.
 Днем—*удень, вдень*.
 Дно—*дно*.
 Дождевание—*дошування*.
 Дождевой—*дошовий*.
 Дождевая туча—*дошова хмара* (Nb).
 Дождемер—*дошомір* (р. -ра).
 Дождемерный—*дошомірний* (-на станція).
 Дождливо—*дошовито, дощєво*.
 Дождливый—*дошовитий, дошовий*.
 Дождливая погода—*дошовита погода*.
 — — наступила—*задошїлось*.
 Дождь—*дош* (р. -шў).
 — безветренный—*тїхий дош*.
 — крупный (из кр. капель)—*крапльистий д.*
 — ледяной—*льодовий дош*.
 — мелкий—*дрібний дош*.
 — очень мелкий, моросящий—*мигїчка, мгїчка*.
 — обложной, затяжной—*обложний* (обложовий) д.
 — проливной, ливень—*зліва*.
 — сильный—*буїний дош*.
 — К дождю—*на дош*.
 Дождь идет—*дош іде, дошїть*; д. накрапывает, каплет, брызжет—*дош крапає* (крапле), *накрапас*.
 Дождь прекратился—*дош перестав, д. ушух, передошло*.
 Дозревание, -ать—*достигання, -ати*.
 Доинструментальный—*доінструментовий*.
 Долговременность, -нный—*довгочасність* (р. -ности), *-ний*.
 Долголетний = Многолетний.
 Долгосрочный—*довготерміновий*; довгостроковый, на довгий строк.
 Долгота—*довгота* (східня довгота від Грінвіча).
 Долина—*долина*. Долинный—*долинний*.
 Донный лед—*донний лід* (р. льоду).
 Долоуденный—*передпівденний, передподоуденний*.
 Достижимость, -мый—*досяжність, -ний*.
 Доступ—*доступ* (р. -пу).
 Драпри, завеса—*запона, завіса*.

Дрожание—*тремтіння, дрижання*.
 Дрожать—*тремтїти, дрижати*.
 Дуга—*дуга*. Дугообразный—*дугастий*.
 Дурная погода = Непогода, ненастье.
 Дуть—*дуть* (дме вітер), *віяти, подувати, подуть*.
 Духота—*духота*.
 Душно, -ный—*душно, -ний*.
 Дым—*дим* (р. -му).
 Дымиться (испускать дым)—*димїтися*; — (испускать пар)—*парувати*.
 Дымка—*імла, мла*.
 — Зеленая дымка (у деревьях)—*зелена дїмка, зелений серпанок* (р. -нку).
 Дымный—*дїмний*.
 Дымовой—*димовий*.
 Дымовая труба—*димар* (р. -ря).
 Дюна—*дюна, кучугура*.

E

Единица—*одиниця*; ед. измерения—*мірніча одиниця*.
 Единство, единообразие—*одність* (р. -ности), *єдність*.
 Ежегодник—*щорічник, річник*.
 Ежегодно, -ный—*щоріку; щорічний*.
 Ежедневно—*щодня*.
 Ежедневный—*щоденний*.
 Ежемесячно; -чный—*щомісяця; щомісячний*.
 Ежеминутно; -ный—*щохвилини; щохвилинний*.
 Еженедельно, -ный—*щотижня; щотижневий*.
 Ежечасно, -ный—*щогодини; щогодинний*.
 Емкость—*місткість*.

Ж

Жалюзи, жалузи—*жалюзі* (р. -зів).
 Жалозийный—*жалозийний*.
 Жара, зной—*спєка*.
 Жаркий, -ко—*гарячий, -че*.
 Жгучий, -че—*пекучий, -че*.
 Желтеь (о листьях)—*жовкнуті*.
 Желтение (о листьях)—*жовтіння, жовкнення*.
 Жесткая вода—*тверда вода*.
 Жестокий (мороз)—*лютий*.
 Жечь (о солнце)—*пекти*.
 Жидкий; состоящий из жидкости—*течивний, плінний*.
 Жидкое состояние—*течивний стан, плінний стан*.

Жидкість—*тєчиво*, плин.

Журнал (наблюдений, промеров)—*журнал*, щоденник, реєстр.

3

Забереги—*зібережні* (р. -нів).

Заболочиванис; -ваться—*болотніння*; -нітти.

Заболоченный луг—*зболотніла лука*.

Забора—*забора*, брояк.

Зависимость, -мый—*залєжний*, -ність.

Завихренне—*завіхрювання*, *завіхрення*.

Завихренность—*завіхреність*.

Заволакивать, закрывать тучами—см. По-крывать тучами.

Загремять—*загримити* (-ре).

Загрязнение, -нный—*забруднення*, -ний.

Загрязнять, -нить—*(за)бруднити*, забруд-нити.

Запленение—*замулювання*, -лення.

Заиндесть—*заинтиса*.

Зайчик световой—*зайчик світляний*.

Закапывать, закоптить—*закопчувати*, -птити.

Закат, заход—*зхід*, р. -ходу.

Заколы—*гард* (р. -ду).

Закон—*закон* (р. -ну).

Законность, закономерность—*законність*, *закономірність*.

Закопченный—*закопчений*.

Залив—*затока*.

Заливаемость, -мый—*заливність*, *залив-ний*.

Заливать, -ить—*заливати*, -літи, *понімáти*, *поняті* (річка залила (поняла) бере-гі; берегі водою поняла (залила)).

Замерзание, -ать—*замерзання*, -ати.

Замерзший—*замєрзлий*.

Заморозки—*пріморозки*, *заморозки*.

Заморосить—*замрячіти*.

Замутить, -ся (замутнеть)—*закаламутити*, -ся.

Замыкание (электр.)—*замикання*.

Замыкать, -мкнуть, -утый—*замикати*, -мкнѳти, -утити.

Заносы снежные—*снігові замєти*, сн. за-вати.

—Зима с заносами—*замєтиста зима*.

Запад—W—*зхід* (р. -ходу); *запад*.

Западный—*західний*, західний.

Западо-северо-запад—WNW—*зхід-пів-ніч-захід*; західно-північний *зхід*.

Западо-северо-западный—*зхід-північ-за-хідний*; західно-північно-західний.

Западо-юго-запад—WSW—*зхід-пів-день-зхід*; західно-півдєнний *зхід*.

Западо-юго-западный—*зхід-південь-за-хідний*; західно-півдєнно-західний.

Запаздывание, запоздание—*запізнення*.

Запас—*запас* (р. -су).

Запасание, -саться—*запасання*, -сатися.

Запись—*зпис* (р. -су).

Заполнять, -нить—*заповніти*, -овнити.

Запруда—*загата*, гать (ж. р.), гребля (ж. р.).

Запрудить—*загати́ти*.

Запружение, -нность (реки)—*загачєння*, -єність (річки).

Запускать, -стить—*запускати*, -стіти.

Запышать—*запашіти* (земля так нагрілась, що аж запашіло від неї).

Зарница—*бліскавіця* (бліскавка без грó-му).

Зарождаются—*зароджуватися*.

Зарождение (вихря)—*зародження*.

Заря (утренняя)—*заграва* (ранішня).

Засверкать (о молнии)—*забліскати* (без-лично).

Застанваться (о воздухе)—*застóюватися*.

Застой (воздуха)—*застій* (р. -тою).

Засуха—*посуха*, сўша.

Засушливость, -вый—*посушність*, -ний.

Загаивать = Затоплять.

Затенение—*затінєння*, *затинок* (р. -нку); *прітінок*.

Затененный—*затінєний*.

Затишье—*тіша*.

Затмевать, -мить—*затемняти*, -ніти, *затмѳити*.

Затмеваться, -миться—*затемнятися*, -нитися.

Затмение—*затємєння*.

Затон—*затон* (р. -ну).

Затопление, -нный—*затоплення*, -єний.

Затоплять, -пить—*затóплювати* (-плѳти), -плѳти.

Затор, зажор (льда)—*затьор* (льду).

Затухание—*слабєння*.

Затухать—*слабнути*.

Затяжной дождь = Дождь обложной.

Заход = Закат.

Заходить, зайти—*захóдити*, *зайті*.

Заходящее солнце—*сóнце на зхóді*.

Зацветание—*зацвітання*.

Зацветать, -ести—*зацвітати*, -істі.

Защита—*захист* (р. -ту).

Защитные приспособления, установки—*захисні лаштўнки* (р. -ків).

Защищать, -итить—*захщи́ати, -истіти*.
 Звезда—*зоря, зірка*.
 —падающая—*пад'юча зірка*, п. зоря.
 Звездный—*зоряний*.
 Звук—*звук* (р. -ку).
 Звуковой—*звуковий*.
 Зеленение, -неть—*зеленіння, -ніти*.
 Землетрясение—*землетрус* (р. -су).
 Земля—*земля* (р. -лі).
 Земляной пожар = Пожар торфяной.
 Земной—*земний*.
 Зенит—*зеніт*.
 Зенитный, -тальный—*зенітний, -тальний, -товий*.
 Зенитное расстояние—*зенітна* (-това) *від-даль*.
 Зернистость—*зернястість* (р. -тости).
 Зернистый—*зернястий, -ністий*.
 Зефир—*лєгіт* (р. -готу).
 Зигзаг—*зигзэг*.
 Зигзагообразный—*зигзагуватий*.
 Зима—*зимá*.
 —жесточая, суровая—*л'юта зимá, сувора з.*
 —снежная—*сніжна зимá*.
 —бесснежная—*безсніжна (несніжна) зимá*.
 Зимний—*зимовий, зимній*.
 Зимовка судов—*зимівля суден*.
 Зимой, в зимнее время—*взимку, взимі, зимові добі*.
 Змеёвидная молния—*зміювата блискавка*.
 Змей—*змій* (р. -ія).
 Змейковый—*зміювий*.
 Знак, значок—*знак* (р. -к'у), *значок* (р. -чка).
 Значение (важность, вес)—*вагá, знáче(і)н-ня* (придавать большое зн.—*надавáти великої вагі*).
 Значение (величина)—*вáртість* (р. -тости), *знáчення*.
 Зной—*Жара*.
 Знойный—*Жаркий*.
 Зодиакальный свет—*звірокругове світло* (Астр. С.), *зодіакальне св.*
 Зона—*зона, пояс*.
 Зональный—*зонáльний*.
 Зонд—см. Баллон-зонд.
 Зондирование, -ать—*зондування, -áти*.
 Зооклимат—*зооклімат* (р. -ту).
 Зоофенология—*зоофенологія*.
 Зрения дальность—см. Д. зр.
 Зрительная труба—*люнета* (Фіз. С.), *про-зі(б)рна труба*.
 Зубец (у нефоскопа)—*зубець* (р. -бця).

И

Иглы ледяные—*голки льодові*, скалки.
 Игра цветов—*гра барв*.
 Изаллобара—*изалобáра*.
 Изаллогиега—*изалогіста*.
 Изаллотерма—*изалотерма*.
 Изамплитуда—*Изоамплитуда*.
 Изаномала—*изаномáла*.
 Изаномалбара—*изаномалбáра*.
 Изаномалтерма—*изаномалтерма*.
 Избыток—*зайвнá, лишок, надмір*.
 Извержение (вулк.)—*вйбух* (р. -ху).
 Изготовление—*вйготовлення*. (приладів) *вйроблення*.
 Излишек—*Избыток*.
 Излучение—*промінювання* (р. -ня).
 Изменение—*змéна*.
 —быстрое—*швидкá зм.*; внезапное—*рап-това змéна*.
 Изменчивость, -вый — *мінливість, -вий*; *змінність, -ний*.
 Измерение—*вймір* (р. -ру), *мірвання, вимірювання* (р. -ня).
 Измеримый—*вимірний*.
 Измеритель—*мірник, вимірник*.
 Измерительный—*мірничий*.
 —стакан дождемера—*дошомірна шклян-ка*.
 Измеряемый—*вимірюваний*.
 Измерять, -рить—*вйміряти, (по)міряти, зміряти*.
 Измеряться—*міряться*.
 Изморозь—*наморозь* (ж. р.).
 Изоамплитуда—*Изоамплітуда*.
 Изоанта—*изоáнта*.
 Изобара—*изобáра*.
 Изобарический, -рный — *изобарічний, -рний*.
 Изобата—*изобáта*.
 Изобретать, -реть—*винаходити, вйнайти*.
 Изобретение—*вйнахід* (р. -ходу), *вйнай-дення*.
 Изобронта—*изобрóнта* (=гомобронта).
 Изогетерма — *изогетерма* (=геоизотер-ма).
 Изогетермический—*изогетермічний*.
 Изогиега—*изогіста*.
 Изогипса (=горизонталь)—*изогіпса*.
 Изогнутый—*вйгнутий*.
 Изогона—*изогóна*.
 Изодинама—*изодінáма*.
 Изоклина—*изокліна*.
 Изолиния—*изолінія*.